

یادداشت

<

● لایحه مالییات ارزش افزوده در دستور کار نمایندگان مجلس قرار دارد و هنوز تصویب نشده است و با توجه به اینکه اختلافات زیادی بین دولت و شهرداری‌ها در این‌باره وجود دارد، نمی‌توان امیدوار بود که این لایحه به‌زودی در صحن مطرح و تصویب شود. شهرداری‌ها نسبت به این لایحه‌ها انتقادات جدی دارند درحالی‌که دولت این نقدها را به دلیل مشکلات مالی در تأمین منابع مالی نمی‌تواند بپذیرد.بر اساس قانون مالیات ارزش افزوده مصوب سال ۸۷، سهم دولت از این قانون بیش از سهم شهرداری‌ها و دهیاری‌ها بود و درصد آن نیز مشخص بود که همواره از سوی دولت پرداخت شده است البته در این میان گاهی دولت به دلیل کسری بودجه یا سایر موارد بخشی از این سهم را برای مصارف عمومی تخصیص داده است. برای مثال، دولت در سال ۹۷ عوارض فرآورده‌های نفتی را به‌جای تخصیص به شهرداری‌ها به هدفمندی یارانه پرداخت کرد. همچنین در برنامه ششم توسعه در سال ۹۶ مصوب شد برای بودجه توسعه ورزش همگانی از محل بودجه و سهم شهرداری‌ها و دهیاری‌ها تخصیص داده شود. موارد مشابه از این‌دست را شاهد بودیم اما هرگز دولت سهم شهرداری و دهیاری‌ها را به‌طور کامل قطع یا حذف نکرده و اگر از سهم شهرداری‌ها برداشتی انجام شده، این سهم ناچیز بوده است.از همان روز اول که قانون مالیات ارزش افزوده تصویب شد، شهرداری‌ها با دولت دچار اختلاف شدند زیرا دولت وضع عوارض محلی را برای شهرداری‌ها محدود کرد، اما شهرداری‌ها معتقد بودند در قلمرو شهری باید علاوه بر مردم از سازمان و اداراتی که در محدوده شهری هستند، عوارض دریافت کنند. در برابر این دیدگاه در مجلس این سؤال جدی مطرح است که شورا‌های اسلامی شهر و روستا چه میزان در بخش وضع عوارض مالیات اختیار دارند؟ زیرا بخش‌های خصوصی از وضع این عوارض ناراضی هستند و این ناراضیاتی موجب شده است شکایت‌های زیادی برای عوارض مصوب‌شده به دیوان عدالت اداری ارسال شود. این مسئله موجب شده است دیوان عدالت اداری نیز نسبت به اختیارات شوراها نگاه مجلسی‌ها را دنبال کند زیرا وضع برخی عوارض مراجعه به مراکز قضائی و حقوقی را برای شکایت از مصوبات شورای شهر افزایش داده است.دولت در سال‌های اخیر با ارسال لایحه درآمد‌های پایدار، درصدد افزایش سهم شهرداری‌ها از منابع مالیات بر ارزش افزوده بود، کمیسیون‌های تخصصی مجلس نسبت به این لایحه تمرکز جدی کرده‌اند اما اصرار دولت افزایش سهم شهرداری‌ها از محل درآمد‌های پایدار است. حال شرایط مالی دولت مساعد نیست، زرمزه‌های کاهش سهم شهرداری‌ها از درآمد‌های پایدار شنیده می‌شود که شهرداری‌ها با این موضوع به‌شدت مخالف هستند. تعامل میان دولت و شهرداری‌ها با هدف افزایش سهم شهرداری‌ها از محل درآمد‌های پایدار بهبود یافته بود اما این تعامل با آمدن لایحه جدید و زرمزه برای کاهش مجدد سهم شهرداری‌ها از درآمد‌های پایدار در ابهام قرار گرفته است. درآمد‌های دولت در ماه‌های اخیر به دلیل محدودیت‌های تحریمی و کاهش فروش نفت، کاهش یافته است و باید متناسب با فضای کنونی، دولت‌های محلی و مرکزی بتوانند منابع درآمدی پایداری را در کنار مالیات بر ارزش افزوده برای خود تعریف کنند تا شاید بتوانند اختلاف موجود را کاهش دهند و مدیریت کنند.لایحه مالیات ارزش افزوده قبل از اعمال تحریم‌ها و کاهش درآمد‌های دولت تهیه شده است و بر اساس کاهش درآمد‌های دولت، دولت حاضر نیست سهم سهم خود را در لایحه مذکور کاهش دهد و این موضوع محل اختلاف دولت و شهرداری شده است. با این حال، می‌توان به گزینه‌های دیگری اندیشید؛ گزینه‌هایی که محل درآمد‌های جدید برای دولت و حتی شهرداری‌ها باشد. تلاش مجلس بر این است که این اختلافات را ساماندهی کند برای همین با توجه به اینکه نرخ مالیات بر ارزش افزوده در کشور ما در مقایسه با نرخ کشورهای دیگر پایین است، پیشنهاد شده اگر این نرخ افزایش یابد، بخشی از محدودیت‌های مالی دولت و شهرداری‌ها قابل جبران است. بررسی لایحه مالیات بر ارزش افزوده در مجلس و کمیسیون تخصصی با هدف توافق دولت و شهرداری‌ها ادامه دارد اما شدت اختلافات میان دولت و شهرداری‌ها برای افزایش سهم هر کدام از لایحه مذکور، به گونه‌ای است که نمی‌توان امیدوار بود تصویب این لایحه در روزهای آینده به سرانجام برسد. البته باید امیدوار بود که با یافتن درآمد‌های جدید پایدار در سطح محلی و ملی این لایحه تعیین و تکلیف شود زیرا از زمان تصویب دائمی این قانون سال‌ها می‌گذرد و تأخیر نسبت به دائمی‌شدن این قانون به نفع دولت و شهرداری‌ها نیست.

«کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس

دائمی‌شدن قانون مالیات بر ارزش افزوده به موضوعی برای جدال میان دولت و شهرداری‌ها تبدیل شده است. در این میان دولت و شهرداری‌ها هرکدام در تلاش هستند تا سهم بیشتری از عوارض و مالیات را تصاحب کنند. در فضای کنونی، مجلس شورای اسلامی باید درباره توزیع برابر مالیات و عوارض میان دولت و شهرداری‌ها تصمیم‌گیری کند؛ تصمیمی سخت که در صورت در نظر نداشتن ملاحظات می‌تواند اختیارات شوراها و شهرداری‌ها را کاهش دهد و در گام بعدی منجر به دولتی‌شدن شهرداری‌ها شود. نمایندگان مجلس در ماه‌های آخر در مجلس یازدهم آزمون سختی را پیش‌روی خود دارند و باید برای حیات‌ومیات شهرداری‌ها و شوراها تصمیم‌گیری کنند؛ البته این احتمال وجود دارد که برای برون‌رفت از آزمون سخت، بررسی لایحه مالیات بر ارزش افزوده را متوقف و از آن عبور کنند تا مجلس دوازدهم درباره آن تصمیم‌گیر و تصمیم‌ساز باشد.

قانون مالیات بر ارزش افزوده

تا قبل از تصویب قانون مالیات بر ارزش افزوده در سال ۸۷، عوارض از مالیات جدا بود و قوانین خاص خود را داشت و قانون جمیع عوارض مبنای اخذ عوارض برای شهرداری‌ها بود. همچنین تا پیش از این قانون بر اساس ماده ۸۷ قانون شهرداری‌ها، سازمان مالیاتی عوارض شهرداری‌ها را در بخشی همراه با مالیات وصول می‌کرد و نام آن عوارض توأم با مالیات بود و این درآمد به‌طور مستقیم به حساب شهرداری واریز می‌شد. بعد از تصویب قانون موقت مالیات بر ارزش افزوده، دولت مکلف شد پنج سال بعد قانون دائمی‌شدن مالیات ارزش افزوده را تقدیم مجلس کند اما به دلیل تأخیر در ارسال این لایحه تاکنون این قانون دائمی نشده است. دولت سال گذشته لایحه مالیات بر ارزش افزوده را تهیه و به مجلس ارسال کرد. این لایحه بعد از بررسی در کمیسیون تخصصی مجلس برای بررسی و تصویب نهایی به صحن مجلس ارسال شد. اردیبهشت امسال کلیات لایحه در ۵۲ ماده و ۱۰ فصل تعاریف و کلیات، مأخذ، نرخ و نحوه محاسبه، معافیت‌ها، وظایف و تکالیف مودیان و اشخاص ثالث، ساختار سازمانی مالیات بر ارزش افزوده، مالیات کالاهای خاص، مالیات‌ها و عوارض خاص، جریمه‌ها، تخصیص، انتقال و توزیع مالیات تدوین شده و به تصویب رسید و برای بررسی جزئیات به کمیسیون اقتصادی ارسال شد.

متن لایحه در کمیسیون اقتصادی بررسی شد و با اصلاحاتی مجدداً در همراه امسال به صحن مجلس آمد اما بعد از بررسی و تصویب تعدادی از مواد(حدود ۲۰ ماده) این لایحه مجدداً به کمیسیون اقتصادی ارسال شده است و همچنان در این کمیسیون در حال بررسی است و هنوز کمیسیون به

دکتر سیدمناف هاشمی سال‌هاست در حوزه مدیریت شهری در بخش‌های مختلف مسئولیت‌های متعددی داشته است و امروز مشاور منابع درآمدی و اقتصادی شهردار تهران است. دیدگاه و نظرات شهرداری‌ها نسبت به لایحه مالیات بر ارزش افزوده را در مصاحبه با او بخوانید.

۸۷ در زمان تصویب قانون موقت مالیات بر ارزش افزوده در سال شهرداری‌ها با دولت همکاری نتکانتگی داشتند و دولت نیز وعده‌هایی برای سهم برابر شهرداری و دهیاری‌ها داد. درباره این قانون موقت و این وعده‌ها بگویید؟

شهرداری‌ها همواره در تمامی مقاطع چه در بحث قانون جمیع عوارض و چه در مرحله اول قانون مالیات بر ارزش افزوده با دولت همکاری داشتند. این همکاری موجب شد که شهرداری‌ها درآمد‌های پایدار و ناپایدارشان را از دست بدهند تا همسو با دولت به نفع تولیدکنندگان و بخش خدمات و مالیات حرکت کنند. سیاست اصلی دولت این بود که سازمان مالیات مرجع وصول مالیات و عوارض باشد و مراجعه به یک واحد تولیدی از دو مرجع(دولت و شهرداری) نباشد. بر اساس تجربه دنیا که یک مرجع وصول باید باشد، عمل کردم تا سازمان مالیاتی کشور مرجع وصول مالیات و عوارض باشد. قرار بود سهم شهرداری و دولت از محل دریافت مالیات و عوارض برابر باشد اما در عمل سهم دولت ۵ درصد و سهم شهرداری‌ها بعد از چند سال سه درصد شد.

حال پس از حدود ۱۰ سال قرار شده این قانون دائمی شود اما متأسفانه باوجوداینکه دو سال در کمیسیون اقتصادی دولت درباره آن بحث شده است، مجدداً مباحث گذشته تکرار می‌شود و دولت به‌دنبال افزایش سهم خود است. در حال حاضر ۷۰ درصد جمعیت کشور در شهرها زندگی می‌کنند و اگر دولت از شهرداری‌ها و دهیاری‌ها شهرفروشی، تراکم‌فروشی، تغییر کاربری فضای سبز به مسکنی و تجاری نداشته باشند، باید به منابع درآمدی شهرداری‌ها توجه کند. نمی‌توان شهرداری‌ها را رها کرد تا هرکاری که تمایل دارند انجام دهند؛ این نگاه غیرکارشناسی است.

اما سهم شهرداری‌ها از لایحه مالیات بر ارزش افزوده با سهم دولت برابر است.

کمیسیون اقتصادی مجلس این موضوع را بررسی کرد و در نهایت در ویرایش نهایی خود اعلام کرد که باید سهم شهرداری‌ها و دولت از این لایحه برابر باشد؛ بنابراین آنچه در صحن مجلس درباره سهم شهرداری و دولت از این لایحه بررسی شد، سهم برابری بود. مطابق با بند ۳ ماده ۴۱ لایحه قانون جدید مالیات بر ارزش افزوده، وزارت دارایی، شهرداری‌ها و دولت درباره این برابری سهم به توافق رسیدند. البته در متن این لایحه نظر تخفیف‌هایی در حوزه خدمات با کالاهای با ارزش کمتر است که با این تخفیف‌ها در صورتی‌که سهم برابر باشد، شهرداری‌ها موافق هستند

جامعه

بررسی دائمی‌شدن قانون مالیات بر ارزش افزوده

حیات وممات شهرداری‌ها در دستان مجلسی‌ها

جمع‌بندی نهایی نرسیده است.

دلایل اعتراض به لایحه مالیات بر ارزش افزوده

لایحه مالیات بر ارزش افزوده مورد نقد جدی شهرداری و دهیاری‌ها قرار گرفته است. جلسات متعددی از سوی شورای عالی استان‌ها و سازمان شهرداری و دهیاری‌ها با نمایندگان مجلس به‌ویژه اعضای کمیسیون اقتصادی تشکیل شده است تا این ایرادات برطرف شود. یکی از موارد اعتراضی سهم شهرداری‌ها از مالیات بر ارزش افزوده است. بر اساس پیش‌نویس اولیه لایحه مالیات بر ارزش افزوده، دولت سهم شهرداری‌ها را سه درصد در نظر گرفته بود که این سهم با مساعدت نمایندگان مجلس به چهار درصد افزایش یافته است اما زرمزه‌هایی منوط به کاهش مجدد این سهم شنیده می‌شود.

از سویی دولت در ماده ۹ این لایحه حمایت‌هایی برای بخش صنعت تعریف کرده است که دایره شمول این حمایت‌ها در قالب تخفیف‌ها و معافیت‌های مالیاتی دامن شهرداری‌ها را می‌گیرد؛ به عبارت ساده‌تر درآمد شهرداری‌ها از این قانون با این حمایت‌ها کاهش می‌یابد.

موضوع مهم دیگر کاهش اختیارات شورا‌های اسلامی شهر و روستا در تعیین عوارض محلی و تفویض این اختیار به وزیر کشور است. تحدید اختیارات شورا‌ها در ماده ۵۳ لایحه مذکور است. این تحدید اختیارات مغایر با قانون شوراها است. از دیگر موارد مورد اعتراض واریز بخش‌هایی از درآمد‌های شهرداری‌ها به حساب سازمان شهرداری و دهیاری‌هاست تا این سازمان متناسب با شاخص جمعیتی عوارض شهرداری‌ها را توزیع کند. موسوی، کارشناس کلان‌شهرها درباره لایحه مالیات بر ارزش افزوده به «شرق» گفت: وابستگی

مشاور منابع درآمدی و اقتصادی شهردار تهران:

شهرداری‌ها سهم برابر از مالیات و عوارض را می‌خواهند

اما زرمزه‌هایی برای کاهش سهم شهرداری‌ها به سه درصد و افزایش سهم دولت به ۵ درصد شنیده می‌شود که در صورت عملیاتی‌شدن آن وضعیت شهرداری‌ها نگران‌کننده خواهد بود. هم‌اکنون وضعیت درآمدی بسیاری از شهرداری‌ها نامناسب بوده و در تأمین بودجه جاری (حقوق و دستمزد کارکنان) خود ناتوان هستند و معوقات پرداخت حقوق به چند ماه رسیده است، در صورتی‌که این سهم کاهش یابد، با این حجم تخفیف نمی‌توان از شهرداری‌ها انتظار داشت تا به مردم خدمات ارائه دهند. انتظار داریم با توجه به وضعیت درآمدی شهرداری‌ها نمایندگان مجلس و حتی دولت کمک کنند تا شهرداری‌ها بیش‌ازاین آسیب نبینند.

۴ ماده ۹ لایحه مالیات بر ارزش افزوده به تخفیف‌هایی اشاره دارد که با اعتراض و نقد جدی شهرداری‌ها مواجه شده است. این حجم از تخفیف‌ها چه میزان از درآمد‌های شهرداری‌ها را کاهش می‌دهد؟ در صورتی‌که دولت سهم شهرداری‌ها را کاهش ندهد، شهرداری‌ها با این تخفیف‌ها و معافیت‌های مالیاتی مخالف نیستند؛ اگرچه این معافیت و تخفیف‌ها برای دولت و شهرداری‌ها سم است. طبق برآورد سازمان مالیاتی کشور از محل تخفیف و معافیت‌های این ماده برای برخی از سازمان‌ها و دستگاه‌های دولتی بیش از ۲۰ هزار میلیارد تومان درآمد از محل عوارض و مالیات از دست می‌رود. این در حالی است که طبق برنامه ششم توسعه هرگونه تخفیف مالیاتی عمل غیرقانونی است و اگر قرار باشد این ماده از لایحه مالیات بر ارزش افزوده در صحن مجلس رأی بیاورد، باید رأی دوسوم اعضای مجلس را داشته باشد.

۴ اعتراض شهرداری و شورا‌های اسلامی به کاهش اختیارات مدیریت شهری در وضع عوارض محلی مسئله دیگری است که در این لایحه مطرح است. با کمیسیون اقتصادی مجلس برای تحدید اختیارات شورا‌ها چه مذاکراتی داشتید؟

اصل یکصد و یکصدوششم قانون اساسی مرتبط با اختیارات شورای اسلامی شهر و روستاست و قرار نیست قانونی برای موضوعی تصویب

دیدگاه و نظر مرتضی الویری، رئیس شورای عالی استان‌ها، درباره این لایحه شامل نکات مهمی است. او معتقد است قانون مالیات بر ارزش افزوده با رویکرد تمرکزگرایانه دولت تدوین شده و از یک‌سو باعث محدودکردن اختیار شوراهای اسلامی در وضع عوارض می‌شود و از سوی دیگر کاهش منابع درآمدی شهرداری‌ها را به دنبال خواهد داشت.

او در آخرین اجلاس رسمی شورای عالی استان‌ها برای چندمین‌بار به لایحه مالیات بر ارزش افزوده واکنش نشان داد و اظهار کرد: این امر شوراهای اسلامی را به نهادی تشریفاتی تبدیل و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها را با بحران مالی و توسعه شهری رها کرد؛ یادکرد اقتصادی روبه‌رو خواهد کرد. چگونه می‌شود با وجود آنکه قریب به ۸۰ درصد منابع درآمدی شهرداری‌ها از طریق مصوبات شورا‌های اسلامی شهر تأمین می‌شود، در لایحه مالیات بر ارزش افزوده، اختیار این نهاد محلی که برخاسته از درون جوامع محلی است که دغدغه ارائه خدمات باکیفیت به شهروندان را دارند این‌گونه محدود شود؟

به گفته الویری، با توجه به مشکلات اقتصادی کشور بدون افزایش منابع درآمدی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از قانون مالیات بر ارزش افزوده، ارائه خدمات باکیفیت توسط شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، در زمینه محیط زیست، مدیریت پسماند، ایجاد و نگهداری زیرساخت‌های شهری، توسعه و نگهداری حمل‌ونقل عمومی، خدمات عمومی شهری، تأمین زیرساخت‌های ورزش همگانی و توسعه برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی با چالش اساسی مواجه خواهد شد.

پیش‌ازاین درباره کاهش درآمد شهرداری‌ها و احتمال ورشکستگی شهرداری‌های کوچک بارها به نمایندگان مجلس هشدار داده شده است. عبدالحمید امامی، معاون شهردار تهران، در این رابطه به سایت اطلاع‌رسانی شهرداری تهران گفته است: بخش بزرگی از درآمد‌های شهرداری از طریق درآمد‌های حاصل از مالیات بر ارزش افزوده تأمین می‌شود. بر اساس قانون، سه درصد از عوارض مالیات بر ارزش افزوده متعلق به شهرداری است. هم‌اکنون که لایحه مالیات بر ارزش افزوده در مجلس در حال بررسی است، ما هم در مجلس فعال هستیم، چراکه شهرداری‌ها به این ارقام و منابع نیاز دارند. باوجوداین موسوی کاملاً به این لایحه خوش‌بین است، به‌خصوص بر این باور است حتی اگر اختیارات شورا‌ها در این لایحه کاهش یابد، حتماً شورای نگهبان آن را رد خواهد کرد. این حقیقتی است که عده‌ای در دولت به دنبال آن هستند که شهرداری‌ها دولتی شوند و دیگر نظارت شورا بر شهرداری‌ها وجود نداشته باشد با این همه قطعاً اختیارات شورا‌ها تحدید نخواهد شد.

همچنین در ماده ۱۳۱ این لایحه دو گروه از خودروها ازجمله خودروهای خارجی بنا به دلالی از پرداخت مالیات معاف شدند که این برای شهرداری‌ها پذیرفتنی نیست که خودرویی در شهر تردد داشته باشد؛ اما مالیات تردد آن را پرداخت کند.

از دیگر مواردی که مورد اعتراض قرار گرفته، این است که یک درصد از این قانون (از بخشی که مربوط به درآمد‌های شهرداری‌ها است) برای تأمین زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی و مراکز تجاری است که هیچ ارتباطی به شهرداری‌ها ندارند، اختصاص یابد. انتقاد مسئولان شهری به این دیدگاه این است که چرا باید عوارضی که از مردم دریافت می‌شود، به این شهرک‌ها اختصاص یابد؛ این هم در شرایطی که عوارض‌های صنعتی هیچ عوارضی به شهرداری‌ها واریز نمی‌کنند.

۴ با قانون موقت مالیات بر ارزش افزوده، درآمد‌های پایدار شهرداری‌ها چه تغییراتی داشت.

در زمان تصویب اولیه قانون جمیع عوارض به‌عنوان مدیرکل بودجه سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از ابتدا در جریان جمیع عوارض و موضوع مالیات بر ارزش افزوده بودم. بر اساس این پیگیری‌ها به صراحت می‌گویم که قانون مالیات بر ارزش افزوده از متری‌ترین قوانین کشور در حوزه درآمد‌های پایدار برای شهرداری‌ها و دهیاری‌هاست. امروز شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور از این محل بالغ بر ۱۰ هزار میلیارد تومان درآمد دارند. انتظار داریم این وضعیت؛ یعنی درآمد‌های پایدار برای شهرداری و دهیاری‌ها بهبود یابد، نه‌اینکه سهم آنها کمتر شود. اگر بودجه شهرداری‌های کشور حدود صد هزار میلیارد تومان باشد، حدود ۲۰ درصد از این درآمد‌ها پایدار است که در صورت افزایش سهم شهرداری‌ها، این درآمد‌های پایدار را ۳۰ درصد افزایش خواهد یافت. زیرا با افزایش سهم شهرداری‌ها به چهار درصد مبلغ حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان منابع درآمدی جدید به شهرداری و دهیاری‌ها اضافه خواهد شد. در این شرایط است که می‌توانیم شهرها را بهتر اداره کنیم. اگر در حوزه نظارت ضعف وجود دارد به معنای ایراد در قانون مالیات بر ارزش افزوده نیست.

۴ یکی دیگر از نگرانی‌های شهرداری‌ها عدم تصویب لایحه درآمد‌های پایدار است و اگر این لایحه مصوب نشود یا سهم شهرداری‌ها از قانون دائم افزایش نیابد، وضعیت شهرداری و دهیاری‌ها چگونه خواهد شد؟

این موضوع نیز از نگرانی‌های جدی است. بر اساس بند «ب» قانون بودجه قرار است قانون درآمد‌های پایدار برای شهرداری‌ها مصوب شود تا کمک‌های دولت به شهرداری‌ها به مرور زمان کاهش یابد، اما تاکنون این قانون نهایی نشده است. در زمانی که آقای موسوی‌لاری وزیر کشور بود، با اختیاراتی که داشتم، به همراه آقای مقیمی، معاون عمرانی وقت، لایحه درآمد‌های پایدار شهرداری‌ها را دولت در دستور کار قرار گرفت و بیشتر بندهای آن نیز تصویب شد، اما با تغییر دولت بررسی لایحه متوقف ماند، اما در دولت تدبیر و امید لایحه مذکور در دولت مصوب و به مجلس ارسال شده و انتظار این است که درآمد‌های پایدار تصویب شود. باید یک‌بار تکلیفمان را با تعیین منابع شهرداری‌های کشور روشن کنیم و بگوییم که چگونه شهرداری‌ها اداره شوند؟ اگر می‌خواهیم منابع از اداره‌شدن سلیقه‌ای شهرداری‌ها بشییم، رهاکار آن را باید بایاییم.

ادامه در صفحه ۱۱

یادداشت

ایرادات لایحه مالیات بر ارزش افزوده چیست؟

سیدعلی میرنجاتی

● قانون موقت ارزش افزوده به استناد به اصل ۸۵ قانون اساسی برای یک دوره پنج‌ساله تصویب شده بود و هر سال در قانون بودجه این قانون تمدید می‌شد تا دولت قانون اصلی را به مجلس تقدیم کند. دولت با تأخیر چندساله لایحه مالیات بر ارزش افزوده را سال گذشته به مجلس ارسال کرد؛ اما متن لایحه از همان ابتدا با انتقادات زیادی از سوی شهرداری و شوراها مواجه شد؛ زیرا لایحه ارسالی دولت تکمیل‌کننده قانون موقت نبود که در آن با تحلیل قانون موقت، ایرادات اصلاح شده باشد؛ بلکه دولت لایحه کاملاً جدیدی را تهیه کرده که متن لایحه به دلیل وجود موارد متعدد با انتقاد مواجه شده است.

در قانون موقت فرایند ارزش افزوده کاملاً تعریف شده بود و کاملاً همه‌چیز مشخص بود؛ اما در لایحه جدید، فرایند حذف‌بده به عبارتی که قانون گذشته که هم‌اکنون نیز در حال اجرا است، اخذ مالیات و عوارض مستقل از هم بوده؛ یعنی میزان مالیات و نوع وصول مشخص بوده و سهم شهرداری و دهیاری‌ها از آن تعیین شده بود؛ اما در لایحه جدید این مالیات پیکارچه دیده شده و از مجموع مالیات‌ها سهمی برای شهرداری و دهیاری‌ها در نظر گرفته شده است.

از دیگر اشکالات این قانون ماده ۹ لایحه مالیات بر ارزش افزوده است که براساس آن دولت بخشودگی‌هایی برای حمایت به طور گسترده پیش‌بینی کرده که این مسئله سهم عوارض شهرداری و دهیاری‌ها را تحت تأثیر قرار خواهد داد و موجب کاهش درآمدها می‌شود. اگر دولت درصدد حمایت از بخش‌هایی است، با هر هدف و نیتی، می‌تواند این حمایت را از بخش درآمد‌های خود داشته باشد؛ اما نکته دقیقاً اینجاست که این بخشودگی از محل عوارض شهری است. این موضوع در بندهای مختلف لایحه به وفور دیده می‌شود.

برای نمونه در لایحه جدید مالیات بر ارزش افزوده عوارض سالانه خودرو که شهرداری‌ها آن را دریافت می‌کنند و درآمد حاصل از آن از سوی شهرداری‌ها صرف توسعه حمل‌ونقل عمومی و زیرساخت‌های شهری می‌شود، به عوارض آلایندگی خودرو تبدیل شده است و قرار شده این عوارض به حساب سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به صورت متمرکز واریز شود تا این سازمان براساس شاخص جمعیت آن را به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها توزیع کند. این رویه اشتباه است و باید اصلاح شود؛ زیرا در تأمین منابع درآمدی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مشکل ایجاد می‌کند. تمرکز این درآمدها در سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به‌هیچ‌وجه منطقی نیست.

همچنین در ماده ۱۳۱ این لایحه دو گروه از خودروها ازجمله خودروهای خارجی بنا به دلالی از پرداخت مالیات معاف شدند که این برای شهرداری‌ها پذیرفتنی نیست که خودرویی در شهر تردد داشته باشد؛ اما مالیات تردد آن را پرداخت کند.

از دیگر مواردی که مورد اعتراض قرار گرفته، این است که یک درصد از این قانون (از بخشی که مربوط به درآمد‌های شهرداری‌ها است) برای تأمین زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی و مراکز تجاری است که هیچ ارتباطی به شهرداری‌ها ندارند، اختصاص یابد. انتقاد مسئولان شهری به این دیدگاه این است که چرا باید عوارضی که از مردم دریافت می‌شود، به این شهرک‌ها اختصاص یابد؛ این هم در شرایطی که عوارض‌های صنعتی هیچ عوارضی به شهرداری‌ها واریز نمی‌کنند. بخشودگی‌های دولت در لایحه مالیات بر ارزش افزوده درباره شهرک فساوری نیز مانند شهرک‌های صنعتی موضوعی است که به آن اعتراض شده است. انتظار بر این است که دولت اگر بخشودگی دارد، از سهم خود این بخشودگی‌ها را انجام دهد و این بخشودگی از سهم شهرداری‌ها نباشد.

ماده ۵۳ لایحه مورد دیگری است که براساس آن وضع عوارض برای شهرها و دهیاری‌ها به وزیر کشور تفویض شده تا وزیر کشور متناسب با هر شهری نوع عوارض را تعیین و به شورا‌ها اعلام کند. این ماده با جایگاه قانونی و حقوقی شورا‌های اسلامی در مغایرت است. شورا‌ها نهادهای محلی هستند که در صورت حذف آن مشارکت مردمی در اداره امور شهرها را نادیده می‌گیرد. این ماده دارای ایراد جدی است که مورد انتقاد شورا‌ها و شهرداری‌ها قرار گرفته است. اینکه قانون‌گذار بر ماده‌ای این‌گونه که به لایحه اضافه کرده است، مشخص نیست؛ اما این ماده اعتراض شورا‌های اسلامی را موجب شده است.

با توجه به ایرادات موجود در لایحه مالیات بر ارزش افزوده، جلساتی با کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به صورت متناوب تشکیل می‌شود و همه موارد مطرح‌شده و موارد دیگر خدمت نمایندگان عنوان می‌شود. بخشی از این ایرادات در کمیسیون اقتصادی بازگزی شده است و امیدوارم در صحن علنی نیز مورد موافقت نمایندگان مجلس قرار گیرد.